

Stortingets utdannings- og forskningskomité

Dato:

15.10.2026

Reiselivs innspill på Kunnskapsdepartementets budsjett 2027

NHO Reiseliv takker for muligheten til å komme med innspill til neste års budsjett. Vi er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med rundt 3.800 medlemsbedrifter. NHO Reiseliv er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, og vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, herunder kompetanseheving blant egne medlemmer.

Våre hovedmomenter til kunnskapsdepartementets budsjett er:

- Tilskuddsordningen til en mer praktisk grunnskole bør fortsatt økes
- Forslaget om at lærlingtilskuddet prisjusteres er nødvendig
- Oppfølging av kompetansereformutvalgets forslag må prioriteres – inkl. Fagbrev på jobb-ordningen
- Fremmedspråkene bør styrkes

Tilskuddsordning til en mer praktisk skole

En praktisk og variert skole, vil kunne gi elever økt grad av mestring og økt motivasjon. Det er spesielt viktig i en tid hvor mange resultater i skolen går feil vei.

NHO Reiseliv mener det er positivt at regjeringen fortsetter satsingen på en mer praktisk grunnskole. Tilskuddsordningen til innkjøp av utstyr og investeringer i læringsarenaer (kap. 226, post 63) er positiv, selv om vi skulle ønske oss at økningen var noe høyere enn de foreslåtte 17 millionene.

At behovet er høyt, henger blant annet sammen med at midlene skal inkludere elevene på småtrinnet, 1. – 4. trinn og at faget arbeidslivsfag nå har blitt obligatorisk ved alle landets ungdomsskoler.

I tillegg får vi innspill fra våre nettverk om at et viktig fag som mat og helse ofte blir nedprioritert ved den enkelte skole når økonomien er krevende. Det kan være både innkjøp av råvarer og utstyr til undervisningen, men også skolens mulighet til å gi faglærerne i mat og helse videreutdanning eller formalisering av kompetansen i faget. Det er verdt å legge til at mat og helse er det faget som har

lavest andel faglærere som tilfredsstillter kompetansekravet for å kunne undervise i faget. Derfor er forslaget om åtte millioner til Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet positivt.

Tilskudd

Siden 2020 har lærlingtilskuddet økt med ca. 13 prosent, mens prisveksten har vært på om lag 25 prosent. NHO Reiseliv er derfor positiv til at regjeringen nå foreslår å prisjustere lærlingtilskuddet i 2027.

En undersøkelse gjennomført blant NHO Reiselivs medlemmer våren 2026, viser at lærlingtilskuddet har stor betydning for bedriftenes vilje og evne til å ta inn lærlinger. Hele 69 prosent av bedriftene oppgir at tilskuddet er avgjørende for å ta inn lærlinger, mens 68 prosent svarer at de ville tatt inn flere lærlinger dersom tilskuddet var høyere. Det er samtidig viktig å legge til at økonomi aldri skal være hovedmotivasjonen til å ta inn lærlinger.

Samtidig investerer våre medlemsbedrifter betydelige ressurser i opplæring, faglig veiledning og sosial oppfølging av lærlingene. Behovet for oppfølging har dessuten økt de siste årene, både hva gjelder oppmøtekompetanse, psykososiale forhold og tilrettelegging i opplæringsløpet. Dette gjør lærebedriftenes innsats enda viktigere, men også mer ressurskrevende.

Prisjusteringen er derfor et viktig og riktig grep. NHO Reiseliv vil også understreke at lærlingtilskuddet i årene fremover må følge den generelle kostnadsutviklingen, slik at tilskuddet beholder sin verdi over tid.

NHO Reiseliv støtter forslaget om at lærlingtilskuddet prisjusteres i 2027.

Kompetansereform og Lære hele livet

NHO Reiseliv mener det må stå sentralt å styrke tilbudet av etter- og videreutdanning på alle utdanningsnivåer. Samtidig som flere må fullføre videregående opplæring, må arbeidslivet få bedre tilgang til fleksible kompetansetilbud som gjør det mulig å kombinere arbeid og læring gjennom hele yrkeslivet. Tilbudene må utvikles i tett samarbeid med arbeidslivet og tilpasses virksomhetenes behov når det gjelder innhold, omfang, gjennomføringsform og geografisk tilgjengelighet.

NHO Reiseliv hadde, i likhet med NHO, store forventninger om at regjeringen skulle følge opp anbefalingene i NOU 2025:1 Felles ansvar, felles gevinst. Partssamarbeid for kompetanseutvikling i arbeidslivet. Utredningen pekte på ulike tiltak som kan styrke arbeidslivets tilgang på relevant kompetanse og legge til rette for økt deltakelse i etter- og videreutdanning.

Særlig vil NHO Reiseliv fremheve behovet for å:

- styrke og videreutvikle treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling med større grad av forutsigbarhet
- for en stor inkluderingsnæring som reiselivet, er det sentralt å styrke og videreutvikle Kompetansepluss i tråd med arbeidslivets behov
- øke bevilgningene til BIO-ordningen for å sikre flere virksomheter tilgang til målrettet kompetanseutvikling

NHO Reiseliv vil samtidig uttrykke bekymring for at mat- og måltidsbransjen ikke ble prioritert i den siste tildelingen av treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling. Bransjen er samfunnskritisk med virksomhet i hele landet og spiller en sentral rolle i norsk beredskap, matsikkerhet, verdiskaping og folkehelse. Produksjon, foredling, distribusjon og servering av mat og drikke er avgjørende både for normal samfunnsdrift og for håndtering av kriser og ekstraordinære situasjoner. Bransjen står samtidig overfor betydelige kompetanseutfordringer knyttet til rekruttering, omstilling, bærekraft, teknologiutvikling og økte krav til mattrygghet. Etter vårt syn burde dette tilsa at næringen kvalifiserer for målrettet satsing gjennom bransjeprogrammene.

NHO Reiseliv mener videre det er positivt at regjeringen satser videre på ordningen Fagbrev på jobb med en øremerking på 83,2 millioner kroner, kap. 225 post 69. NHO Reiseliv ber komiteen merke seg at vi ofte får flere tilbakemeldinger fra både lærebedrifter og samarbeidsorgan om at ordningen i mange fylker likevel er underfinansiert, og ikke dekkes inn med egne midler. Det fører til at mange ikke får tegnet lærekontrakt gjennom ordningen. Med bakgrunn i det store behovet for fagarbeidere i reiselivet – og andre næringer, bør beløpet økes.

NHO Reiseliv registrerer også Regjeringens forslag om et kompetansebudsjett, og mener et slikt verktøy vil være fornuftig. Det er samtidig viktig å anerkjenne hele næringslivets kompetansebehov, og ikke kun det som er knyttet til realfag, teknologi og helsefag. Den store sysselsettingsveksten kommer i tjenestenæringen.

NHO Reiseliv støtter NHOs krav om at det bør settes av mer midler til Kompetanseprogrammet Kap. 257, post 70, for å øke omfanget av ordninger som kompetansepluss og treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling.

Fremtiden til fremmedspråk

Reiselivsnæringen er en internasjonal næring med et betydelig behov for medarbeidere med språk- og kulturkompetanse. Kompetanse i fremmedspråk er viktig både for verdiskaping, eksport og Norges attraktivitet som reisemål. I en undersøkelse gjennomført høsten 2026, svarer for eksempel 57 prosent av NHO Reiselivs medlemmer at de har et behov for tyskkompetanse i bedriften.

I likhet med NHO, mener NHO Reiseliv beslutningsgrunnlaget for en så omfattende endring fremstår utilstrekkelig. I Meld. St. 34 *En mer praktisk skole*, ble det vist til innspill om at fremmedspråkopplæringen oppleves som lite relevant. Etter vårt syn fremstår grunnlaget for denne vurderingen begrenset. Dersom målet er å øke elevenes motivasjon og læringsutbytte, bør innsatsen rettes mot å gjøre språkfagene mer praksisnære og arbeidslivsrelevante, ikke mot å redusere deres betydning i opplæringen.

NHO Reiseliv mener derfor at Fremmedspråksenteret bør inkluderes i regjeringens program for mer praktisk, variert og motiverende skole. Senteret besitter unik kompetanse om språkdidaktikk, motivasjon og relevansen av språkfag i utdannings- og arbeidslivet. Denne kompetansen vil være et viktig bidrag i arbeidet med å utvikle en mer praktisk og arbeidslivsrelevant skole.

Vennlig hilsen

NHO Reiseliv

Henrik Hamborg
Kompetansepolitisk rådgiver